

API DET ER DE SMÅ SYGDOMSTEGN FRA KØERNE I SKAL SE EFTER

**Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne**

Miljø- og Fødevareministeriet
Landbrugsstyrelsen

Den Europæiske Landbrugsfond
for Udvikling af Landdistrikterne

LDP 2020

Se 'EU-kommissionen, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne'

Flanke, ryg og hoved er der, hvor advarselsslamperne først begynder at blinke. Det var læren for otte medarbejdere på kursus i at spotte tidlige tegn på sygdom hos køerne.

”Nu får I lige 20 minutter til at finde en ko med lav vomfylde, plus en der er halt og en med indsunke øjne.”

Dyrlæge Sine Bomskov Møller, Skovbjerg
Dyrlægeteam står inde i skåneboksen. Hun er i gang med at undervise otte medarbejdere fra kvægbedrifter. De har alle meldt sig til et kursus i at blive endnu skarpere til at observere små tegn på, at koen ikke fungerer optimalt. At spotte tidlige sygdomstegn hos køerne er guld værd for bedriften. Men hvad er det lige, man skal se efter?

Der blev peget, snakket og observeret intenst, da de otte deltagere skulle finde de tegn hos køerne, der afslører, at de ikke har det helt super.

HUNGERGRUBEN – KOENS

ADVARSELSTREKANT

Der bliver peget, snakket og observeret – og efter nogen tid samles deltagerne. En af dem peger på koens venstre flanke:

”Den der kan man se hungergruben på”. ”Ja”, lyder det fra Sine, ”og vomfylden er et rigtigt godt tegn på, om koen æder, som den skal,” forklarer hun. ”Det er en af koens advarselstrekanter. Vær opmærksom på, at det er i venstre side, I skal kigge – der hvor vommen ligger. Et godt fif er at kigge ned langs rækken af køer i fangitteret, så I ser venstre side på dem alle. Det giver et godt indtryk af, om de har ædt, eller om nogen skiller sig ud,” forklarer hun.

HALTHED – SE PÅ RYGGEN

Næste levende billede er ko nr. 4259.

”Hvad har I fundet på den?” spørger Sine.

”Den er halt på venstre ben. Men det ser ikke ud til, at den har ondt,” lyder svaret.

”Jo – det har den,” svarer Sine. ”Hvis en ko bruger benet mindre, er det fordi, den har ondt. Vi kender det jo fra os selv. Hvis vi har ondt, så opfører vi os ikke, som vi plejer,” forklarer hun og fortsætter: ”En effektiv måde at spotte halte køer på er faktisk at se på deres ryg. En normalt gående ko har lige ryg. En ko, der er lidt halt, står med lige ryg, men går med krum. En meget halt ko både går og står med krum ryg. Det vil sige, at I kan stå og se henover køerne i stalden og faktisk finde de alvorligt halte køer – nogle gange bedre, end hvis I kun ser på benene,” forklarer Sine Bomskov Møller.

HOVEDET GIVER MANGE INFORMATIONER

Flokken går videre til en anden ko i boksen, som en af deltagerne har udpeget, fordi den har indsunkne øjne.

”Det er rigtigt,” nikker Sine. ”Kan I se, at øjnene ligger længere inde i hovedet? Det er tegn på, at den ikke får drukket det, den skal,” forklarer hun.

”Den holder også hovedet frem og nedad, ørerne hænger, og den tygger ikke drøv. Det er alle tegn på, at den ikke har det godt”.

Det drøftes, hvor meget vand, der skal til for at rehydrere koen, og Sine forklarer, at hun ikke ville tøve med at pumpe 40 liter i den.

”Den mangler 100 liter vand, og det skal den drikke de næste 24 timer. Det betyder, at der skal sættes mange spande med vand hen foran koen – ikke kun en enkelt, selvom vandhanen er langt væk,” forklarer hun.

Formiddagen flyver afsted, og der snakkes, stilles spørgsmål og diskuteres behandlingsmuligheder. Og der er ingen tvivl om, at deltagerne vil være mere opmærksomme

på at se på dyrene, når de skraber ned, fodrer eller driver til malkning næste dag.

”Og husk nu at handle, når I ser noget. Vent ikke til i morgen. Skriv op, tag den fra eller behandl. Det skal undersøges,” lyder formaningen fra Sine Bomskov Møller.

Hvornår finder du oftest en ko, du skriver op?

Deltager: ”Når jeg driver køerne rundt”

Sine: Det er et godt tidspunkt. Så bruger du tiden på andet end bare at drive med dem. Det er jo en vildt god mulighed for at se på dyrene, når vi alligevel går rundt mellem dem. Nogle er gode til det, mens de fodrer – andre når de skraber ned. Husk bare, at du skal handle på det, når du ser noget. Vent ikke til i morgen. Skriv op, tag den fra eller behandl. Det skal undersøges. Hav altid noget at skrive med og på. På nogle bedrifter koster det kage, hvis man bliver taget i ikke at have pen og papir på sig.

Hvordan vil du undersøge koen?

Deltager: ”Tage temperaturen”

Sine: Ja! – Det er nemlig et rigtig godt redskab. Temperaturen fortæller os en masse: 38-39 °C er normalt for en ko. Hvis den har 39,2 så tjek igen i morgen, om den er steget eller faldet – dvs. om der er noget på vej eller noget på retur. Alternativt kan man overveje smertestillende der sænker feberen fx på en nykælvet ko. Over 39 °C er tegn på infektion, og så kan vi behandle med antibiotika og smertestillende. Hvis temperaturen er lav, er jeg mere bekymret. Så er er den så påvirket, at kredsløbet ikke fungerer.

Hvordan vil du behandle en ko med tynd mave?

Deltager: ”Give den noget vand”

Sine: Ja – det er en rigtig god idé. Den taber jo vand, når gødningen er tynd.

Deltager: Hvad med noget hør?

Sine: Nemlig. Hør er rigtig godt, fordi det giver længere tyggetid, så koen producerer spyt. Der er bicarbonat i spyttet, og det fungerer som en buffer – dvs. det hjælper med at stabilisere pH i vommen.

Artiklen har været bragt i [KvægNYT nr. 10, 2018](#).